

Vlaams
Parlement

ingediend op **1428** (2017-2018) – Nr. 1
20 december 2017 (2017-2018)

Voorstel van decreet

van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Lies Jans, Vera Jans en Tine van der Vloet

houdende wijziging van
het decreet van 29 juni 2012
houdende de organisatie van pleegzorg

TOELICHTING

Algemeen

Op 20 juni 2012 keurde het Vlaams Parlement het voorstel van decreet houdende de organisatie van pleegzorg goed (*Parl.St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 1597/4). Pleegzorg is een vorm van zorg waarbij een pleegzorger, onder begeleiding van een dienst voor pleegzorg en tegen een kostenvergoeding, een of meer pleegkinderen en/of pleeggasten opvangt in het eigen gezin. Pleegzorg heeft als doel zorg, ondersteuning en – zo nodig – behandeling te bieden aan pleegkinderen en pleeggasten die niet of niet permanent in een eigen gezin kunnen verblijven of die niet autonoom kunnen wonen. Pleegzorg biedt hun al dan niet tijdelijk en al dan niet onderbroken, een gezinsverband aan dat bijdraagt tot hun ontwikkeling, ontplooiing, herstel, resocialisatie en/of integratie.

Artikel 113 van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 houdende de organisatie van pleegzorg bepaalt dat er op uiterlijk 1 juli 2017 een rapport aan de Vlaamse Regering moet worden bezorgd waarin de toepassing van het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het uitvoeringsbesluit geëvalueerd worden.

Het agentschap Jongerenwelzijn heeft, met toepassing van artikel 113 van het Pleegzorgdecreet, samen met de diensten voor pleegzorg, Pleegzorg Vlaanderen vzw, cliëntvertegenwoordigers en andere relevante stakeholders een traject opgezet om de organisatie rond pleegzorg te evalueren en werkpunten en optimaliseringsvoorstellen te formuleren. Alle aspecten van de regelgeving, zowel inhoudelijk, organisatorisch als financieel, kwamen daarin aan bod.

Het evaluatierapport stelt vast dat “de vernieuwde regelgeving effectief een hefboom is gebleken om pleegzorg op een kwaliteitsvolle en duurzame wijze te optimaliseren”. Dat blijkt onder meer uit de cijfers. Zowel in 2015 als in 2016 steeg het aantal pleeggezinnen met 7% per jaar. Eind 2016 stonden 4717 pleeggezinnen open voor 6507 pleegkinderen, tegenover 6058 pleegkinderen in 2015. Een heel aantal maatregelen droeg daartoe bij.

Om het aanbod pleegouders voor de allerkleinste kinderen te verhogen, bepaalt het decreet dat pleegouders in de voorschoolse kinderopvang in het inkomensgerelateerde systeem automatisch het laagste tarief kinderopvang krijgen en dat ze er ook een voorrangregeling krijgen. Het recht op een verminderd tarief voor kinderopvang in het kader van pleegzorg steeg van 172 gevallen in 2014 tot 569 gevallen in 2016.

Daarnaast voorziet het decreet in een automatische toekenning van de school- en studietoelagen voor pleegkinderen die langer dan één jaar in een pleeggezin verblijven. In het schooljaar 2015-2016 werd voor 2701 pleegkinderen een school- of studietoelage uitbetaald.

In 2017 werden de 24 diensten voor pleegzorg opgenomen in vijf provinciale diensten, wat de expertise binnen de diensten versterkt en meer mogelijkheden creëert voor het matchingsproces tussen pleegkind en pleegouders. Er werden uniforme screeningsvoorwaarden en een procedure tot attestering ingevoerd, en voortgezette pleegzorg werd mogelijk voor pleegkinderen tot 21 jaar.

Een belangrijke vernieuwing houdt ook in dat de rechter pleegzorg steeds moet overwegen als eerste hulpverleningsvorm bij uithuisplaatsing en moet motiveren waarom hij in voorkomend geval niet voor pleegzorg kiest.

Die maatregelen misten hun effect niet en gaven pleegzorg een prominentere plaats in de jeugdhulpverlening, wat het centrale uitgangspunt vormde bij de opmaak van het Pleegzorgdecreet. Zowel de praktijk als onderzoek heeft immers aangetoond dat pleegzorg in veel gevallen betere resultaten boekt dan de opname in een instelling. In een gezin vinden kinderen en jongeren rust, steun, warmte en geborgenheid, en dat is onontbeerlijk om zich te kunnen hechten in de samenleving.

Het evaluatierapport van het Pleegzorgdecreet en het bijbehorende uitvoeringsbesluit formuleren ook een aantal aanbevelingen om het decreet aan te passen zodat het verder wordt geoptimaliseerd. Gezien de algemene positieve conclusie van het evaluatierapport gaat het bij de aanbevelingen louter om verbeterpunten die gericht zijn op verdere groei, veeleer dan op radicale of fundamentele koerswijzigingen. De Vlaamse Regering nam kennis van die aanbevelingen en vraagt aan het Vlaams Parlement de volgende wijzigingen aan het decreet aan te brengen:

- 1° definitie van behandelingspleegzorg;
- 2° verlenging van de termijn voor perspectiefzoekende pleegzorg;
- 3° definitie van pleegkind en pleeggast;
- 4° definitie van pleegzorg;
- 5° creëren van de mogelijkheid tot projectfinanciering;
- 6° toekenning van een attest aan een pleeggezin;
- 7° wijziging van de taakstelling van de partnerorganisatie;
- 8° creëren van de mogelijkheid om perspectiefbiedende pleegzorg uit te spreken tot de leeftijd van 13 jaar.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Bij dit artikel is geen commentaar vereist.

Artikel 2

Definitie van behandelingspleegzorg

De definitie van behandelingspleegzorg wordt als volgt gewijzigd: behandelingspleegzorg wordt niet langer beschouwd als een vorm van pleegzorg die voorziet in een behandeling voor een pleegkind of een pleeggast én in een intensieve training en begeleiding van de pleegzorger, maar wordt gedefinieerd als een vorm van pleegzorg die voorziet in een behandeling voor een pleegkind of een pleeggast, óf in training en begeleiding van de pleegzorger of van de gezinnen waarvan de ouders of wettelijke vertegenwoordigers van de pleegkinderen of de pleeggasten deel uitmaken.

In de aanvankelijke definitie werd bedoeld op zeer specifieke curatieve programma's volgens een Amerikaans model. Ondertussen is er bij de diensten voor pleegzorg een ontwikkeling merkbaar naar programma's die maar op één pijler werken (bijvoorbeeld de pleegzorgers) en toch effectief zijn. Zo werkt het programma Pleegouders Versterken in Opvoeding (PVO) alleen met de pleegzorgers en aan opvoedingsvaardigheden. Hetzelfde geldt voor programma's die werken aan hechting. Die zijn niet louter curatief, maar werken zeer preventief omdat ze opvoedings- en gedragsproblemen voorkomen.

De focus ligt nu meer op gezinnen van pleegkinderen. Ook die gezinnen specifiek en intensief begeleiden, is preventief actie ondernemen tegen breakdown. Een voorbeeld daarvan is het project Samenwerking Ondersteunen in Pleegzorg (SOP).

De hierboven vermelde behandeling of training en begeleiding is voldoende concreet beschreven, met duidelijke doelstellingen en acties, en is bovendien weten-

schappelijk onderbouwd. Dat laatste wil zeggen dat er directe of indirecte evidentie is dat het programma ook effectief werkt. Directe evidentie houdt in dat de effectiviteit van een programma is bewezen, terwijl indirecte evidentie betekent dat er aanwijzingen zijn en een zekere consensus heerst bij wetenschappers en/of praktijkexperten dat een programma werkt. Inzichten vanuit bepaalde theoretische kaders kunnen daar ook toe bijdragen.

De hierboven vermelde behandeling of training en begeleiding is ook specifiek en intensiever dan wat de begeleiding, vermeld in artikel 7, 10°, 11° en 12°, beoogt. Met 'specifieker' wordt bedoeld dat die behandeling of training en begeleiding niet van toepassing is op de hele doelgroep, maar wel op een geïndiceerde, afgebakende doelgroep. Doordat de behandeling of de training en begeleiding de reguliere intensiteit overstijgt, is ze ook intensiever.

Definitie van perspectiefzoekende pleegzorg: termijn

Vlaams en Nederlands onderzoek¹ toont aan dat de meeste personen die in het kader van pleegzorg zijn opgenomen, binnen twee en een half jaar naar huis terugkeren. Toch gaat het decreet uit van een termijn van zes maanden tot een jaar om het perspectief uit te klaren. Als er na die termijn beslist wordt om de pleegzorg voort te zetten, wordt ervan uitgegaan dat dit gebeurt met een duidelijk perspectief in het pleeggezin, in het kader van perspectiefbiedende pleegzorg. Die visie is er gekomen vanuit onder meer hechttingsinzichten die ervoor pleiten om duidelijke en snelle keuzes te maken over waar het verblijfsperspectief voor kinderen is.

Uit literatuuronderzoek² blijkt dat Vlaanderen en Nederland een strengere termijn hanteren dan de Verenigde Staten en Canada.

Uit de discussie met de diensten voor pleegzorg blijkt dat een uitbreiding van de termijn van perspectiefzoekende pleegzorg meer ruimte geeft aan de diensten voor pleegzorg om te werken aan een succesvolle terugkeer naar huis. Zo zou een ruimere termijn toelaten om beter om te gaan met eventuele terugvalmomenten van gezinnen. Door de termijn te verlengen, kan ook beter worden ingespeeld op de vraag van armoedeverenigingen omdat er op die manier voldoende ruimte wordt gegeven om te werken aan de terugkeer naar huis van geplaatste kinderen. Aan de Vlaamse Regering wordt gevraagd om een evaluatie van het pleegzorgtraject na zes maanden bij perspectiefzoekende pleegzorg toe te voegen aan het takenpakket van de provinciale diensten voor pleegzorg.

Definitie van pleegkind en pleeggast

Artikel 2, 8° en 10°, van het Pleegzorgdecreet bevatten de volgende definitie van 'pleegkind' en 'pleeggast': een pleegkind is elke minderjarige voor wie pleegzorg wordt georganiseerd; een pleeggast is elke meerderjarige voor wie pleegzorg wordt georganiseerd. Dat betekent dat een meerderjarige voor wie in het kader van de voortgezette pleegzorg of jeugdhulpverlening pleegzorg wordt georganiseerd, automatisch een pleeggast wordt. Dat vormt een probleem: artikel 2, tweede lid, van het Pleegzorgbesluit stelt immers dat voor pleeggasten enkel typemodules pleegzorg kunnen worden georganiseerd wanneer die personen nood hebben aan pleegzorg vanwege psychiatrische problemen of vanwege een handicap. Op dit moment wordt in de praktijk de voortgezette pleegzorg voor die doelgroep wel al ruim toegepast, maar een regelgevende aanpassing is noodzakelijk met het oog op

¹ Goemans, A., Vanderfaeillie, J., Damen, H., Pijnenburg, H., & Van Holen, F. (2016), 'Reunification of foster children: factors associated with reunification outcomes in Flanders and the Netherlands', *Children and Youth Services Review*, 70, 284-292.

² Vanderfaeillie, J., Van Holen, F., Vanschoonlandt, F., De Maeyer, S., & Robberechts, M. (2014), 'Wie keert terug naar huis? Literatuuronderzoek naar pleegkind-, ouder-, pleegouder- en pleegzorgkenmerken geassocieerd met een terugplaatsing', *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*, 53, 17-33.

de brede toepassing. Een aanpassing van de definitie van 'pleegkind' veronderstelt ook een aanpassing van de definitie van 'pleeggast'.

Definitie van pleegzorg

Uit de juridische analyse blijkt dat, aangezien adoptanten onderhoudsplichtig zijn, pleegzorg niet meer mogelijk is zodra de onderhoudsplicht start. Daarom wordt voorgesteld om de huidige praktijk waarbij de uitbetaling van de kostenvergoeding voor pleegzorgers wordt geschorst tot er duidelijkheid is over het verzoek tot adoptie, te handhaven en expliciet in het Pleegzorgdecreet in te schrijven. Er moet geëxpliciteerd worden dat die pleegzorgers blijven vallen onder de definitie van pleegzorg, zodat ze verder begeleid kunnen worden door een dienst voor pleegzorg tot op het moment dat de adoptie tot stand komt.

Artikel 3

De indieners van dit voorstel van decreet willen de mogelijkheid creëren om aan de diensten voor pleegzorg en/of aan Pleegzorg Vlaanderen vzw tijdelijk een projectfinanciering toe te kennen. Daarbij gaat het om de aanvraag voor aanvullende middelen (buiten de reguliere enveloppe), met het oog op nieuwe opdrachten. We zien een project steeds als een bijzonder initiatief met een tijdelijk, vernieuwend en/of experimenteel karakter, met betrekking tot een problematiek die zich voordoet op een of meer terreinen in de pleegzorg.

Artikelen 4 en 5

Artikel 14, §1, van het Pleegzorgdecreet bepaalt dat het attest aan een pleegzorger wordt toegekend, terwijl de screening, vermeld in artikel 14, §2, betrekking heeft op het pleeggezin. Bovendien wordt het attest per pleeggezin maar aan één pleegzorger toegekend, wat ertoe kan leiden dat maar één pleegzorger wordt opgeroepen voor bijvoorbeeld de jeugdrechtbank.

Om aan die problemen tegemoet te komen, stellen de indieners van dit voorstel van decreet voor om het attest toe te kennen aan een pleeggezin en niet aan een pleegzorger. Het concept 'pleegzorger' blijft wel behouden en verwijst naar de personen die het kind daadwerkelijk opvangen. Door die aanpassing is het ook duidelijk dat in situaties van echtscheiding de twee 'nieuwe' pleeggezinnen betrokken kunnen worden bij de opvang van het pleegkind of de pleeggast. Verder wordt op die manier ook de optie geformaliseerd dat bij een specifieke zorgzwaarte eventueel verschillende geattesteerde pleeggezinnen bij de opvang van één pleegkind of -gast worden betrokken. Het kan bijvoorbeeld gaan om een pleeggezin met een kind met een handicap voor wie wegens de zorgzwaarte naast een perspectiefbiedend pleeggezin ook een ondersteunend pleeggezin noodzakelijk is. Hetzelfde geldt voor situaties waarbij het pleeggezin tijdelijk een beperktere draagkracht heeft. Het moet daarbij wel duidelijk zijn dat er per pleegkind of -gast maar één kostenvergoeding wordt toegekend, ook als er verschillende pleeggezinnen betrokken zijn. Dat wordt geëxpliciteerd via een aanpassing van artikel 16, waarin gesteld wordt dat de kostenvergoeding wordt toegekend aan een of meer geattesteerde pleeggezinnen. Dat impliceert dan dat de kostenvergoeding afhankelijk kan zijn van het aantal pleeggezinnen die het pleegkind opvangen.

Artikel 6

Het opzetten van steungroepen voor pleegkinderen en pleegzorgers is een opdracht die in de praktijk in het kader van de begeleidingsopdracht van de diensten voor pleegzorg wordt uitgevoerd door de diensten. Daarom moet die opdracht geschrapt worden als opdracht van de partnerorganisatie. In de plaats daarvan willen de

indieners van dit voorstel van decreet de opdracht rond registratie van beleidsrelevante gegevens naar voren schuiven.

Verder willen de indieners ook benadrukken dat de partnerorganisatie alle opdrachten moet uitvoeren in samenwerking met de diensten voor pleegzorg.

Artikel 7

De aanpassingen aan het decreet betreffende de integrale jeugdhulp hebben tot doel om het voor de jeugdrechter mogelijk te maken voor jongeren die de leeftijd van 13 jaar nog niet bereikt hebben, perspectiefbiedende pleegzorg uit te spreken tot de leeftijd van 13 jaar. Vanaf de leeftijd van 13 jaar zal voor perspectiefbiedende pleegzorg de maximale termijn van drie jaar behouden blijven.

Katrien SCHRYVERS
Lorin PARYS
Martine Taelman
Lies JANS
Vera JANS
Tine VAN DER VLOET

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 1° wordt vervangen door wat volgt:

“1° behandelingspleegzorg: een vorm van pleegzorg waarbij een dienst voor pleegzorg al dan niet in combinatie met een andere typemodule buiten de pleegzorg of met een andere vorm van hulp- en dienstverlening, of in samenwerking met een psychiatrische ziekenhuisdienst voor wat de psychiatrische gezinsverpleging betreft, voorziet in een behandeling voor een pleegkind of pleeggast of voorziet in training en begeleiding van de pleegzorger of van de gezinnen waarvan de ouders of wettelijke vertegenwoordigers van de pleegkinderen of pleeggasten deel uitmaken. Die behandeling of training en begeleiding komt boven op de begeleiding, vermeld in artikel 7, 10°, 11° en 12°, die verstrekt wordt door de dienst voor pleegzorg. Die behandeling of training en begeleiding is duidelijk beschreven en wetenschappelijk onderbouwd, en is specifiek en intensiever dan wat de begeleiding, vermeld in artikel 7, 10°, 11° en 12°, beoogt;”;

2° in punt 7° worden de woorden “een periode van maximaal zes maanden” vervangen door de woorden “een periode van maximaal een jaar”;

3° in punt 8° wordt tussen de woorden “elke meerderjarige” en de woorden “voor wie” de zinsnede “, met uitzondering van de meerderjarigen voor wie tot een voortzetting van de jeugdhulpverlening als vermeld in artikel 18, §3, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp wordt beslist,” ingevoegd;

4° punt 10° wordt vervangen door wat volgt:

“10° pleegkind: een persoon voor wie pleegzorg wordt georganiseerd in het kader van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;”;

5° punt 11° wordt vervangen door wat volgt:

“11° pleegzorg: zorg waarbij een pleeggezin vrijwillig, onder begeleiding van een dienst voor pleegzorg en tegen een kostenvergoeding, een of meer pleegkinderen en/of pleeggasten opvangt, met behoud van de toepassing van artikel 16, derde lid;”.

Art. 3. In hetzelfde decreet wordt een artikel 13/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/1. Binnen de beschikbare begrotingskredieten kan de Vlaamse Regering naast de subsidie, vermeld in artikel 13, aan de vergunde diensten voor pleegzorg of aan de partnerorganisatie een subsidie verlenen om tijdelijke projecten uit te voeren. De Vlaamse Regering kan daarvoor de nadere regels bepalen.

In dit artikel wordt verstaan onder project: bijzondere initiatieven die zich richten tot een specifieke doelgroep of op een bijzondere probleemsituatie.”.

Art. 4. In artikel 14 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 worden de woorden "kandidaat-pleegzorger of pleegzorger" telkens vervangen door de woorden "kandidaat-pleeggezin of pleeggezin";
- 2° in paragraaf 2, eerste lid, 3°, worden de woorden "gezin van de kandidaat-pleegzorger of de pleegzorger" vervangen door de woorden "kandidaat-pleeggezin of het pleeggezin";
- 3° in paragraaf 2 worden de woorden "de kandidaat-pleegzorger of de pleegzorger" telkens vervangen door de woorden "het kandidaat-pleeggezin of het pleeggezin";
- 4° in paragraaf 3, eerste lid, worden de woorden "de pleegzorger" vervangen door de woorden "het netwerkpleeggezin";
- 5° in paragraaf 3, tweede lid, worden de woorden "de pleegzorger uit" opgeheven;
- 6° in paragraaf 4 worden de woorden "de pleegzorger" telkens vervangen door de woorden "het pleeggezin";
- 7° in paragraaf 5 worden de woorden "kandidaat-pleegzorger of een pleegzorger" vervangen door de woorden "kandidaat-pleeggezin of een pleeggezin".

Art. 5. In artikel 16 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt het woord "pleegzorgers" telkens vervangen door de woorden "een of meer pleeggezinnen";
- 2° aan het eerste lid wordt een vierde streepje toegevoegd, dat luidt als volgt:
"– het aantal pleeggezinnen die het pleegkind opvangen.";
- 3° in het tweede lid worden de woorden "de pleegzorger uit" opgeheven;
- 4° er wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:
"Vanaf de dag dat er een verzoekschrift tot adoptie als vermeld in artikel 1231.3 van het Gerechtelijk Wetboek is neergelegd, wordt de betaling van de forfaitaire kostenvergoeding geschorst. Als de adoptie niet doorgaat, wordt de forfaitaire kostenvergoeding met terugwerkende kracht terugbetaald."

Art. 6. In artikel 19 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, 3°, wordt tussen het woord "taken" en de woorden "te vervullen" de zinsnede ", in nauwe samenwerking met de diensten voor pleegzorg," ingevoegd;
- 2° in paragraaf 1, 3°, wordt punt c) vervangen door wat volgt:
"c) registratie van beleidsrelevante parameters;"

3° aan paragraaf 1, tweede lid, worden de volgende zinnen toegevoegd:

“In het geval, vermeld in punt 3°, d), worden de beleidsrelevante parameters jaarlijks vastgelegd in een bijlage bij de convenant. De beleidsrelevante parameters worden bepaald op basis van de jaarlijkse monitoring.”;

4° aan paragraaf 1 wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan aan de partnerorganisatie aanvullende taken opleggen.”.

Art. 7. In artikel 48, §1, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp wordt punt 10° vervangen door wat volgt:

“10° een minderjarige toevertrouwen aan een kandidaat-pleegzorger of een pleegzorger als vermeld in artikel 14, §1 of §3, van het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg ten hoogste tot aan de leeftijd van dertien jaar, al dan niet met toepassing van artikel 5 van voormeld decreet, en een minderjarige die ouder is dan dertien jaar, toevertrouwen aan een kandidaat-pleegzorger of aan een pleegzorger als vermeld in artikel 14, §1 of §3, van het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg voor ten hoogste drie jaar, al dan niet met toepassing van artikel 5 van het voormelde decreet;”.

Katrien SCHRYVERS
Lorin PARYS
Martine Taelman
Lies JANS
Vera JANS
Tine VAN DER VLOET